

МІСЦЕ ВІЙСЬКОВИХ ПРОКУРАТУР У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ

Стаття присвячена визначенню місця військових прокуратур у системі забезпечення законності діяльності сил охорони правопорядку. Констатовано, що успішність захисту національних інтересів України значною мірою залежить від ефективності діяльності сил охорони правопорядку. Ефективна діяльність сил охорони правопорядку залежить від стану законності, дисципліни і правопорядку. Проаналізовано стан наукової розробленості проблеми визначення місця військових прокуратур у системі забезпечення законності діяльності сил охорони правопорядку. Результати аналізу наукової літератури, нормативно-правових актів дають можливість стверджувати, що місце військових прокуратур у системі забезпечення діяльності сил охорони правопорядку визначається їх завданнями і державно-правовим призначенням. Сформульовано основні елементи, які дають можливість визначити місце військових прокуратур у системі забезпечення законності діяльності сил охорони правопорядку це: організаційна самостійність; державно-правовий характер діяльності; специфічність об'єктів прокурорського нагляду і повноважень військових прокуратур. Визначено напрями подальших теоретико-прикладних досліджень зазначеної проблеми. Серед яких основними мають стати: аналіз організаційно-правових основ діяльності військових прокуратур в Україні щодо забезпечення дотримання законів силами охорони правопорядку; дослідження повноважень і функцій військових прокуратур в Україні у системі забезпечення законності діяльності сил охорони правопорядку; визначення повноважень військових прокуратур у здійсненні представництва інтересів держави щодо забезпечення виконання військового обов'язку та проходження військової служби в зоні проведення операції Об'єднання сил; дослідження повноважень військових прокуратур щодо забезпечення виконання антикорупційного законодавства та протидії корупції в зоні проведення операції Об'єднаних сил; аналіз повноважень військових прокуратур щодо нагляду за додержанням законів органами, які здійснюють досудове розслідування, проводять оперативно-розшукову діяльність, негласні, розшукові дії у зоні проведення операції Об'єднання сил

Ключові слова: військові прокуратури; забезпечення законності; сили охорони правопорядку; військова дисципліна.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Україна перебуває на шляху реформ, що є невід'ємною частиною європейських устремлінь і побудови правової держави. Серед загального спектру реформ, ключовою видається реформа системи правоохоронних органів. Ефективне та дієве функціонування органів державної влади і правоохоронних органів, є необхідною умовою захисту конституційного ладу, забезпечення законності і правопорядку, дотримання

прав і свобод людини та громадянина. Успішність захисту національних інтересів України значною мірою залежить від ефективності діяльності сил охорони правопорядку, що виступає запорукою стабільного розвитку суспільства.

Спроможність забезпечення законності, правопорядку та національної безпеки у сфері правоохоронної діяльності, боротьби з корупцією, прикордонної діяльності та оборони досягається належним рівнем правопорядку у військових формуваннях. Повноваження по забезпеченню додержання законності у військових формуваннях має військова прокуратура.

Відновлення функціонування військових прокуратур в Україні пов'язано з початком військової агресії з боку Російської Федерації у 2014 році. Правовою підставою функціонування військових прокуратур став Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про прокуратуру" щодо утворення військових прокуратур" від 14.08.2014 № 1642-VII. У подальшому ця норма була закріплена у чинному Законі України "Про прокуратуру" від 14.10.2014 № 1697-VII.

Ліквідація військових прокуратур відбулась у 2012 році і була викликана тим, що діюча на той час система не сприяла підвищенню ефективності прокурорського впливу на зміцнення законності та правопорядку у військових формуваннях. Проте головною детермінантою процесів ліквідації та відновлення військових прокуратур на нашу думку є відсутність чи наявність загроз національній безпеці, необхідність забезпечення дотримання законів у воєнній сфері, зміцнення обороноздатності держави.

Отже відновлення діяльності військових прокуратур в системі органів прокуратури було викликано об'єктивними потребами, що мають особливе значення в сучасних соціально-політичних умовах для суспільства і держави.

Забезпечення захисту прав і свобод людини і громадянина виступає однією із умов розвитку України, як демократичної, правової держави. Провідну роль у цьому процесі виконують правоохоронні органи та військові формування спеціального призначення – сили охорони правопорядку.

Ефективне забезпечення верховенства закону, законності та правопорядку у військових формуваннях, захист інтересів суспільства і держави у сфері оборони, захист прав і свобод військовослужбовців здійснюється військовими прокуратурами.

Одним із пріоритетних напрямів реформування та розвитку правоохоронних органів спеціального призначення є зміцнення правопорядку та військової дисципліни. У цьому аспекті особливого значення набуває ефективна діяльність військових прокуратур, основним завданням яких є забезпечення верховенства права, зміцнення законності, дотримання прав і свобод людини і громадянина та охоронюваних законом інтересів держави.

Наведене актуалізує необхідність проведення наукових досліджень присвячених вивченню функціонування військових прокуратур та їх місця у забезпеченні законності діяльності сил охорони правопорядку та спроможності виконання державних завдань у сфері забезпечення національної безпеки та правопорядку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначення місця військових прокуратур у системі забезпечення законності діяльності сил охорони правопорядку зумовлює необхідність аналізу наукових здобутків як вітчизняними так і зарубіжними вченими. Необхідно відзначити, що з початком військової агресії Російської Федерації на сході України інтерес науковців до функціонування військових прокуратур зріс досить суттєво. Публікуються численні наукові статті, тези конференцій, захищаються дисертаційні дослідження. Одна із перших наукових праць присвячених діяльності військових прокуратур є дисертація О. О. Зархіна [1]. Вказаний дослідник здійснив спробу комплексно дослідити організаційну та правову діяльність військового прокурора, слідчого військової прокуратури й військового дізнавача. Визначив найбільш актуальні практичні і теоретичні проблеми діяльності військового прокурора із розслідування злочинів. Саме з цих позицій вказана робота має суто історичний інтерес, проте підготовлена вона ще у 2002 році, а отже дещо втратила свою практичну цінність. Однією із перших

дисертацій з початку військової агресії Російської Федерації є наукова робота О. С. Козачук [2]. Вказана авторка комплексно дослідила організаційно-правові засади функціонування військових прокуратур в Україні, що дало їй змогу цілісно підійти до правової суті захисту військовими прокуратурами прав громадян та інтересів держави. Доведено, що особливість діяльності військових прокуратур обумовлена специфікою предмета, обсягом і сукупністю повноважень (компетенції) та форм їх реалізації, статусом військових прокурорів [2, с. 4].

Не залишаються осторонь і фахівці з адміністративного права, так, С. А. Євдокіменко проаналізував чинне законодавство України, практику його реалізації і визначив адміністративно-правові засади становлення військових прокуратур в Україні [3].

М. В. Ковалів і В. О. Іваха розглядали діяльність військової прокуратури щодо забезпечення законності у сфері військової служби. Констатуючи, що діяльність військової прокуратури це особливий системний вид державної діяльності прокуратури, яка має комплексний характер і різноманітні функціональні форми, що здійснюється відповідно до норм Конституції та законодавства шляхом нагляду за виконанням конституційних і законодавчих норм; кримінального переслідування; координації діяльності правоохоронних органів з боротьби зі злочинністю та виконання інших покладених на неї функцій, і спрямованої на забезпечення верховенства закону, єдності і зміцнення законності, захист прав і свобод людини і громадянина, законних інтересів у сфері військової організації суспільства та держави [4, с. 196–197].

Діяльність прокуратур відіграє все більшу роль у системах кримінального правосуддя у Європі, Латинській Америці та Азії [5]. Важливість військових прокуратур для забезпечення дисципліни у військових формуваннях можна простежити за історичними оглядами діяльності прокурорів у першій світовій війні [6].

Незважаючи на показовість сучасного наукового доробку дискусія щодо місця військових прокуратур у системі державних органів не припиняється.

Основний масив наукових досліджень здійснено на рівні публікацій у періодичних виданнях чи навчальних посібниках. Переважна більшість наукових досліджень проведено у межах наукової спеціальності 12.00.10 – *судоустрій, прокуратура та адвокатура*. Проте поза увагою вчених залишаються такий важливий напрям наукових досліджень, як функціонування військових прокуратур у системі забезпечення діяльності сил охорони правопорядку. Означені питання не були предметом монографічного дослідження, що унеможливило формування належного комплексу організаційних і правових заходів, які б дозволили забезпечити ефективне виконання покладених завдань на сили охорони правопорядку в межах службово-бойової діяльності.

Мета статті. Метою статті є визначення місця військових прокуратур в системі забезпечення законності діяльності сил охорони правопорядку.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Забезпечення законності, правопорядку і боротьба із злочинністю в Україні покладається на систему правоохоронних органів до складу яких входять органи прокуратури [7, с. 93]. Віднесення державних органів до системи правоохоронних органів здійснюється за функціональним критерієм [8, с. 93]. Функції – це основні напрями і сторони діяльності того чи іншого державного органу, що виражають його сутність та соціальне призначення. Дійсно з таким підходом важко сперечатись, проте, як вказує Р. Я. Шай, правоохоронна діяльність, вочевидь, виходить за межі діяльності лише правоохоронних органів. Окремі її функції виконують законодавча та виконавча гілки влади, президентські органи, інститути громадянського суспільства тощо [8, с. 93].

В Україні функціонує досить розгалужена система правоохоронних органів. Для одних правоохоронна функція є головною, для інших другорядною. Р. Я. Шай вважає, що головними є ті, що безпосередньо пов'язані з боротьбою зі злочинністю та правопорушеннями, які тягнуть юридичну відповідальність. Це такі, профілактична, захисна; охоронна; ресоціалізаційна;

оперативно-розшукова, розслідування злочинів; судовий розгляд справ про злочини; розгляд справ про адміністративні правопорушення; розгляд справ про фінансові та господарські правопорушення; виконавча. До другорядних функцій належать: контрольна; дозвільна; правороз'яснювальна; аналітична та методична; інформаційна; нормотворча; координаційна [8, с. 94]. Застосовуючи таку класифікацію, можна сформулювати своєрідний перелік правоохоронних органів, до них відносяться: Військова служба правопорядку в Збройних силах України; Державна кримінально-виконавча служба України; Державна прикордонна служба України; Національна гвардія України; Національна поліція України; податкова міліція; прокуратура; Служби безпеки України; суди; Управління державної охорони.

Окрім терміну "правоохоронні органи" на рівні Основного закону з'являється інший – органи правопорядку (ст. 131-1 Конституції України). З цього приводу досить докладно на сторінках своєї публікації висловила Н. М. Ярмиш [9]. Полемізую на цю тему Н. М. Ярмиш доходить такого висновку, що вживаний у Конституції України термін "органи правопорядку" доцільно розглядати як аналог терміна "органи охорони правопорядку" та вважати, що такими є органи, які у своєму складі мають силові, озброєні підрозділи та працівники яких наділені правом застосовувати примушування, зокрема з використанням вогнепальної зброї. Проте, авторка звертає увагу на той факт, що, слід мати на увазі, що у ст. 131-1 Конституції України йдеться про нагляд прокуратури лише за тими "органами правопорядку" які здійснюють негласні та інші слідчі і розшукові дії [9, с. 83]. Такий контекст дещо звужує наведений нами перелік правоохоронних органів, адже з переліку органів правопорядку випадає Національна гвардія України в силу того, що вона не наділена функціями здійснення негласних та інших слідчих і розшукові дії.

П. І. Хамула, вважає, що органи охорони правопорядку наділені такими ознаками: компетенційні повноваження, що полягають у захисті прав і свобод людини, а також охорони правопорядку; можливість застосування примусу у

встановлених законом випадках; можливість наявності підрозділів з озброєними формуваннями; позапартійність і незалежність від впливу політичних партій, громадських організацій, рухів; характерна система присвоєння працівникам, що проходять службу в органах охорони правопорядку, спеціальних звань і класні чинів; контроль або нагляд за додержанням законів іншими органами охорони правопорядку [10, с. 87].

Окрім цього до уваги необхідно взяти Наказ Генеральної прокуратури України №12гн від 29 серпня 2014 року в якому визначено перелік об'єктів прокурорського нагляду де чільне місце посідають саме сили охорони правопорядку, до яких можна віднести: Військову службу правопорядку Збройних Сил України; Державну прикордонну службу України; Службу безпеки України; Управління державної охорони України; Національну гвардію України.

Отже, в межах предмета нашого дослідження ми розглядаємо сили (органи) охорони правопорядку, які є об'єктами нагляду військової прокуратури, і на основі цього визначатимемо місце військових прокуратур у системі забезпечення законності діяльності сил охорони правопорядку.

Військовим прокуратурам відводиться координуюча роль у сфері протидії злочинності в силу вимог ст. 8 Закону України «Про прокуратуру» [11], і саме це визначає її провідне місце в системі забезпечення діяльності сил охорони правопорядку.

Тенденції останніх років суттєво посилюють роль військових прокуратур в системі забезпечення діяльності сил охорони правопорядку, особливо в умовах проведення операції Об'єднаних сил.

Згідно ст. 1 Закону України «Про прокуратуру» [11] прокуратура України становить єдину систему, яка в порядку, передбаченому цим Законом, здійснює встановлені Конституцією України функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави. Отже, метою діяльності прокуратури є – захист прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства

та держави. Враховуючи те, що військові прокуратури є складовою системи прокуратури України їх діяльність об'єднана єдиною метою.

Не викликає заперечення те, що місце військової прокуратури в системі забезпечення діяльності сил охорони правопорядку визначається її завданнями і державно-правовим призначенням [12, с. 48]. Так дійсно прокуратура виступає особливим державно-правовим інститутом, який посідає відповідне місце в системі правової охорони держави [13, с. 79].

Отже, для вірного розуміння місця військової прокуратури в системі забезпечення діяльності сил охорони правопорядку доцільно розглянути її основні завдання, що впливають із мети її діяльності.

С. А. Євдокименко завдання військових прокуратур класифікував наступним чином: а) загальні, виконання яких органи військової прокуратури займаються в мирний час; б) спеціальні, виконання яких необхідне в умовах особливого періоду, запровадження надзвичайного, воєнного стану або проведення антитерористичної операції [3, с. 34]. Проте на нашу думку такий підхід не відповідає вимогам Конституції України і діючому Закону України «Про прокуратуру». Згідно ст. 131-1 Конституції прокуратура здійснює: 1) підтримання публічного обвинувачення в суді; 2) організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку; 3) представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом. Що є загальними функціями прокуратури в розумінні ст. 2 Закону України «Про прокуратуру». Зрозуміло, що функціонування військових прокуратур здійснюється в межах її мети – захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави. Але залишається важлива складова здійснення своїх функцій – спеціальна воєнна сфера. О. С. Козачук воєнною сферою називає – сферу життєдіяльності держави, яка об'єктивно необхідна для забезпечення її динамічного, стійкого і безпечного розвитку, в якій зайнята велика кількість спеціально підготовлених (тих, хто має стосунок до військової

справи) людей і яка передбачає у своєму функціонуванні використання державою в потенційній або реалізованій формі воєнної міцності держави та регулюється засобами воєнної політики на основі воєнно-доктринальних установок і визначеної нормативно-правової бази [2, с. 9–10].

Отже наведене дає нам можливість визначити такі групи завдань військових прокуратур: загальні – визначені Конституцією України (ст. 131-1) та Законом України «Про прокуратуру» (ст. 2); спеціальні – визначені іншими нормативно-правовими актами (наказами, розпорядженнями) видані у зв'язку із спеціальною предметною сферою діяльності військових прокуратур. Таким нормативно-правовим актом є наказ Генеральної прокуратури України № 12 гн від 29 серпня 2014 року, метою якого є розмежування компетенції військових прокуратур з територіальними прокуратурами, з метою забезпечення належної організації їх діяльності, здійснення ефективного впливу на зміцнення законності та правопорядку у військових формуваннях та оборонно-промисловому комплексі держави [14].

Пункт четвертий зазначеного наказу визначає основні завдання на які необхідно передусім спрямовувати свої зусилля військовим прокуратурам, а саме: дотримання законності при виконанні військового обов'язку та проходження військової служби; додержання законодавства про мобілізаційну підготовку і мобілізацію, обороноздатність і боєготовність військових частин Збройних Сил України та інших військових формувань; збереження державного (військового) майна, зокрема озброєння, військової техніки, військових містечок; додержання законодавства з питань безпеки арсеналів, баз і складів, а також збереження зброї та боєприпасів; соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей; формування, розміщення та виконання державного оборонного замовлення; формування, розміщення, зберігання, використання, поповнення та освіження (поновлення) запасів державного мобілізаційного резерву; зовнішньоекономічну діяльність та питання військово-технічного співробітництва; додержання бюджетного законодавства;

запобігання і протидію корупції та організованій злочинності; використання земель оборони; оплату та охорону праці [14].

Досягнення мети діяльності військових прокуратур забезпечується системою прав і обов'язків, якими вони наділені національним законодавством. Специфіка предмета і об'єкта нагляду військових прокуратур формують їх особливий (унікальний) статус серед державних органів чим також визначається їх місце у системі забезпечення законності діяльності сил охорони правопорядку.

Елементами, які дають можливість визначити місце військових прокуратур у системі забезпечення законності діяльності сил охорони правопорядку можуть бути: організаційна самостійність; державно-правовий характер діяльності; специфічність об'єктів прокурорського нагляду і повноважень військових прокуратур.

Основною проблемою є те, що визначені наказом ГПУ № 12 гн від 29 серпня 2014 напрями на які передусім необхідно спрямовувати діяльність військових прокурорів при здійсненні нагляду за додержанням і застосуванням законів втратив свою актуальність. Це у свою чергу вимагає підготовки нового нормативно-правового акта, який би унормував діяльність військових прокуратур.

Серед основних пропозицій, що повинні знайти своє відображення у новому нормативно-правовому акті можуть бути наступні: закріпити за рішенням Генерального прокурора право військових прокуратур виконувати функцій територіальних органів прокуратури у випадках коли на певних адміністративних територіях в силу виняткових обставин вони не діють (збройний конфлікт, воєнні дії тощо); передбачити процедуру взаємодії військових прокуратур з уповноваженим органом з питань пробації щодо стану виконання покарання у виді штрафу. Окрім цього вважаємо, що необхідно покласти на військову прокуратуру обов'язок щодо забезпечення виконання Постанови Верховної Ради України від 04.02.2015 № 145-VIII «Про Заяву Верховної Ради України Про визнання Україною юрисдикції Міжнародного

кримінального суду щодо скоєння злочинів проти людяності та воєнних злочинів вищими посадовими особами Російської Федерації та керівниками терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР», які призвели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських громадян».

В організації нагляду за додержанням і застосуванням законів силами охорони правопорядку не завжди досягається ефективність, у зв'язку із правовими обмеженнями, які впливають на належний рівень інформаційного і аналітичного забезпечення, що є основою для здійснення планування прокурорського нагляду. Відсутність повної інформації про результати діяльності сил охорони правопорядку не дає можливості повноцінно виконувати прогностичну функції військової прокуратури щодо розвитку обстановки в зазначеній сфері. Специфіка діяльності військових прокуратур передбачає, що військові прокурори повинні володіти спеціальними знаннями у галузі військової адміністрації, тактики та службово-бойового застосування сил охорони правопорядку, методики проведення прокурорських перевірок тощо [15, с. 277].

Військові прокуратури посідають провідне місце у системі забезпечення законності діяльності сил охорони правопорядку з огляду на те, що захист прав і свобод людини в особі спеціального суб'єкта – військовослужбовця є важливою складовою забезпечення національної безпеки і правопорядку. Звідси можна зробити висновок, що військові прокуратури виступають гарантом законного функціонування системи національної безпеки до структури забезпечення якої входять сили охорони правопорядку.

Отже, місце військових прокуратур у системі забезпечення законності діяльності сил охорони правопорядку проявляється функціональним призначенням, яке полягає у додержанні законів правоохоронними органами і військовими формуваннями, які входять до системи сил охорони правопорядку, що дозволяє створити належний режим законності і правопорядку їх діяльності.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Підбиваючи підсумки проведеного дослідження слід зазначити, що військові прокуратури у системі забезпечення законності діяльності сил охорони правопорядку посідають важливе місце, адже успішність захисту національних інтересів України значною мірою залежить від ефективності діяльності сил охорони правопорядку. Основними напрямками подальших теоретико-прикладних досліджень зазначеної проблеми мають стати: аналіз організаційно-правових основ діяльності військових прокуратур в Україні щодо забезпечення дотримання законів силами охорони правопорядку; дослідження повноважень і функцій військових прокуратур в Україні у системі забезпечення законності діяльності сил охорони правопорядку; визначення повноважень військових прокуратур у здійсненні представництва інтересів держави щодо забезпечення виконання військового обов'язку та проходження військової служби в зоні проведення операції Об'єднаних сил; дослідження повноважень військових прокуратур щодо забезпечення виконання антикорупційного законодавства та протидії корупції в зоні проведення операції Об'єднаних сил; аналіз повноважень військових прокуратур щодо нагляду за додержанням законів органами, які здійснюють досудове розслідування, проводять оперативно-розшукову діяльність, негласні, розшукові дії у зоні проведення операції об'єднаних сил; вивчення міжнародного досвіду діяльності військових прокуратур та імплементація позитивного досвіду в Україні; удосконалення організаційних і правових засад діяльності військових прокуратур в Україні.

Список використаних джерел

1. Зархін О. О. Проблеми нагляду військового прокурора за розслідуванням злочинів : дис.. канд. юрид. наук : 12.00.10. Харків, 2002. 195 с.
2. Козачук О. С. Організаційно-правові засади функціонування військових прокуратур в Україні : автореф. ... дис. канд. юрид. наук : 12.00.10. Київ, 2016. 20 с.
3. Євдокіменко С. А. Адміністративно-правові засади становлення військових прокуратур в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2017. 243 с.

4. Ковалів М. В., Іваха В. О. Діяльність військової прокуратури щодо забезпечення законності у сфері військової служби. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 1. С. 189–198.
5. Luna E., Wade ML. *The Prosecutor in Transnational Perspective*. Oxford : Oxford Univ. Press. 2012. 480 p.
6. Joshua E. Kastenberg. *To Raise and Discipline an Army: Major General Enoch Crowder, the Judge Advocate General's Office, and the Realignment of Civil and Military Relations in World War I*. DeKalb: Northern Illinois University Press, 2017, 494 p.
7. Організація судових та правоохоронних органів. І. Є. Марочкін, Н. В. Сибільова, О. Б. Зозулинський та ін. : навч. посібник. Харків : Нац. юрид. акад. України, 1996. 138 с.
8. Шай Р. Я. Суб'єкти реалізації правоохоронних функцій держави. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*. 2014. № 807. С. 93–100.
9. Ярмиш Н. М. Зміст терміну «органи правопорядку» використаного у статті 131-1 Конституції України. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2016. № 4(46). С. 79–84.
10. Хамула П. І. Правоохоронні органи в системі органів державної влади : дис.. канд. юрид. наук : 12.00.01. Харків, 2015. 235 с.
11. Про прокуратуру: Закон України від 28.08.2018 1697-VII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18> (дата звернення 24.01.2019).
12. Бессарабов В. Г. *Защита российской прокуратурой прав и свобод человека и гражданина* Москва : Городец, 2007. 463 с.
13. Ястребов В. Б. *Прокурорский надзор* : учебник. Москва : Городец, 2001. 400 с.
14. Про особливості діяльності військових прокуратур : наказ Генерального прокурора України № 12 гн від 29.08.2014 року.
15. Туркот М. С. Діяльність військового прокурора в умовах збройного конфлікту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 4. С. 277–280. URL : http://lsei.org.ua/4_2015/76.pdf (дата звернення: 25.01.2019).

References

1. Zarkhin O. O. (2002). *Problemy nahliadu viiskovoho prokurora za rozsliduvanniam zlochyniv* [Problems of the military prosecutor's supervision over the investigation of crimes]: dis.. kand. jurid. nauk: 12.00.10. Kharkiv, 2002. 195 p. [in Ukrainian]
2. Kozachuk O. S. (2016). *Orhanizatsiino-pravovi zasady funktsionuvannia viiskovykh prokuratur v Ukraini* [Organizational and legal basis of functioning of military prosecutor's offices in Ukraine] : autoref. ... dis. kand. jurid. nauk: 12.00.10. Kyiv, 2016. 20 p. [in Ukrainian]
3. Yevdokimenko S. A. (2016). *Administratyvno-pravovi zasady stanovlennia viiskovykh prokuratur v Ukraini* [Administrative and legal bases of formation of military prosecutor's offices in Ukraine] : dis. ... kand. jurid. nauk: 12.00.07. Kyiv, 2016. 20 p. [in Ukrainian]
4. Kovaliv M. V. and Iwaha V. O. (2016). *Diialnist viiskovoi prokuratury shchodo zabezpechennia zakonnosti u sferi viiskovoi sluzhby* [Activities of the military prosecutor's office to ensure legality in the sphere of military service]. *Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs*. 2016. No. 1. P. 189–198. [in Ukrainian]
5. Luna E. and Wade M. L. (2012). *The Prosecutor in Transnational Perspective*. Oxford: Oxford Univ. Press. 2012. 480 p. [in English]
6. Joshua E. Kastenberg. (2017). *To Raise and Discipline an Army: Major General Enoch Crowder, the Judge Advocate General's Office, and the Realignment of Civil and Military Relations in World War I*. DeKalb: Northern Illinois University Press, 2017, 494 p. [in English]

7. *Orhanizatsiia sudovykh ta pravookhoronnykh orhaniv* [Organization of judicial and law enforcement agencies]. I. E. Marochkin, N. V. Sibiliova, O. B. Zozulynsky, etc.: manual. Kharkiv: National. yuri. acad. Ukraine, 1996. 138 p. [in Ukrainian]
8. Shay R. I. (2014). *Subiekty realizatsii pravookhoronnykh funktsii derzhavy* [Subjects of implementation of law enforcement functions of the state]. Bulletin of the national University «Lviv Polytechnic». Legal science. 2014. No. 807. P. 93–100. [in Ukrainian]
9. Yarmysh N. M. (2016). *Zmist termina «orhany pravoporiadku» vykorystanoho u statti 131-1 Konstytutsii Ukrainy* [The content of the term «law enforcement bodies» used in article 131-1 of the Constitution of Ukraine]. Bulletin Of the National Academy of Prosecutor's office of Ukraine. 2016. № 4(46). P. 79–84. [in Ukrainian].
10. Hamula P. I. (2002). *Pravookhoronni orhany v systemi v systemi orhaniv derzhavnoi vlady* [Law enforcement bodies in the system of public authorities] : dis.. kand. yurid. nauk: 12.00.01. Kharkiv, 2002. 195 p. [in Ukrainian]
11. *Pro prokuraturu* [About Prosecutor's office] : the Law of Ukraine of 28.08.2018 1697-VII / database «Legislation of Ukraine» / Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18> (accessed 24.01.2019). [in Ukrainian]
12. Bessarabov V. G. (2007). *Zashchyta rossiyskoi prokuraturoi prav y svobod cheloveka y hrazhdanyna Moskva*. [Protection by the Russian prosecutor's office of the rights and freedoms of man and citizen of Moscow] : Gorodets, 2007. 463 p. [in Russian]
13. Iastrebov V. B. (2001). *Prokurorskyi nadzor* [Prosecutorial oversight] : tutorial. Moscow : Gorodets, 2001. 400 p. [in Russian]
14. *Pro osoblyvosti diialnosti viiskovykh prokuratur* [On peculiarities of activities of the military prosecutor's offices] : order of the General Prosecutor of Ukraine No. 12gn from 29.08.2014. [in Ukrainian]
15. Turkot M. S. (2015). *Diialnist viiskovoho prokurora v umovakh zbroinoho konfliktu* [Activity of the military prosecutor in armed conflict]. Legal research e-journal. 2015. No. 4. P. 277–280. URL : http://lsej.org.ua/4_2015/76.pdf (date accessed: 25.01.2019). [in Ukrainian]

Vitalii Vdovytschenko. The Place of the Military Prosecutor's Offices in the System of Ensuring Legality of the Law-Enforcement Bodies Activity

The article is devoted to determining the place of military prosecutor's offices in the system of ensuring legality of the activities of law enforcement bodies. It is stated that the success of protection of national interests of Ukraine largely depends on the effectiveness of the law enforcement bodies. Effective activity of the law-enforcement bodies depends on the rule of law, discipline and order. The state of scientific development of the problem of determining the place of military prosecutor's offices in the system of ensuring the legality of the activities of the law-enforcement bodies has been analyzed. The results of the analysis of scientific literature, normative legal acts make it possible to state that the place of military prosecutor's offices in the system of ensuring the activities of law enforcement bodies is determined by their tasks and state-legal designation. The main elements that make it possible to determine the place of military prosecutor's offices in the system of ensuring the legality of the activities of law enforcement bodies have been formulated: organizational independence; state-legal nature of activity; specificity of objects of prosecutor's supervision and powers of military prosecutor's offices. The directions of further theoretical and applied research of this problem have been determined. Among them, the main ones should be: analysis of the organizational and legal basis of the activity of military prosecutors in Ukraine regarding the enforcement of laws by law enforcement bodies; study of the powers and functions of military prosecutor's offices in Ukraine in the system of ensuring the legality of the activities of law enforcement bodies; definition of the powers of military prosecutor's bodies in the representation of the interests of the state to ensure the performance of military duty and military service in the area of the Joint forces operation; study of the powers of military prosecutor's offices to ensure the implementation of anti-corruption legislation and preventing corruption in the area of the Joint forces operation; analysis of the powers of military prosecutor's offices to monitor the

observance of laws by authorities, who carry out pre-trial investigation, conduct operational investigative activity, secret, investigative actions in the area of the Joint forces operation

Key words: military prosecutor's offices; ensuring legality; law enforcement bodies; military discipline.